

کالبدین رگرسیون در حضور خطای اندازه‌گیری برای تحلیل داده‌های شکل

نقی هستی^۱، موسی گل‌حلی‌زاده

گروه آمار دانشگاه تربیت مدرس

چکیده: داده‌های شکل با توجه به تعدد منابع خطاها اغلب در معرض ابتلا به خطای اندازه‌گیری قرار دارند. مسئله‌ی دخالت خطای اندازه‌گیری در تحلیل شکل برپایه در انطباق پروکراسس اشکال از تحقیقات نو در آمار شکل است. در نگاه سنتی به تحلیل آماری شکل معمولاً خطای اندازه‌گیری در نظر گرفته نمی‌شود که نادیده گرفتن آن در صورت وجود، باعث بروز مشکلات زیادی از قبیل اریبی برآوردها می‌شود. در این حالت برآوردهای حاصل از عدم دخالت خطای اندازه‌گیری برآوردهای ناپخته نامیده می‌شوند. ثابت شده است که در انطباق پروکراسس داده‌های شکل، برآوردهای ناپخته برای پارامترهای مقیاس و دوران اریب است. در مقاله حاضر برای تصحیح اریبی و بهبود دقت برآوردهای ناپخته، روش کالبدین رگرسیون پیشنهاد و خواص مفید آن ارائه شده است. به علاوه، با انجام مطالعات شبیه‌سازی عملکرد برآوردهای ناپخته و کالبدین رگرسیون مورد مقایسه قرار گرفته است.

واژه‌های کلیدی: تحلیل پروکراسس، خطای اندازه‌گیری، توزیع نرمال مختلط، روش کالبدین رگرسیون.

کد موضوعی: ریاضی (۴۰۱۰): ۶۲۶۶۹۹

۱ مقدمه

تحلیل آماری شکل شاخه جدیدی از آمار چند متغیره است که در بسیاری از علوم کاربردی مانند زیست‌شناسی، پزشکی، اخترفزیک و زمین‌شناسی مورد توجه قرار گرفته است. امروزه با توسعه سریع تکنولوژی دسترسی به اطلاعات هندسی اشیاء آسان و تحلیل شکل آن‌ها بسیار مهم شده است. بنا به کندانال (۱۹۸۴)، لغت "شکل" در ادبیات شکل به عنوان تمام اطلاعات هندسی‌ای که بعد از حذف مکان، مقیاس و دوران از یک شیء باقی می‌ماند، تعریف می‌شود. در اینجا مطالعات اشکال (پیکربندی‌های هندسی^۲) در نقاط شاخص^۳ خلاصه و با ماتریس ارائه می‌شوند. به عنوان مثال پیکربندی هندسی در \mathbb{R}^m با n نقطه‌ی شاخص با ماتریس $m \times n$ نمایش داده می‌شود.

^۱نقی هستی: naghi.bonmat1@modares.ac.ir

A-10-178-I

Geometrical configurations^۲

Landmark^۳

تعریف یک فاصله‌ی مناسب بین دو یا چند شکل برای محاسبه‌ی میانگین و بررسی تغییرات شکل دارای اهمیت زیادی است. روش‌هایی که در آمار اقلینسی برای تحلیل‌های آماری استفاده می‌شوند بطور مستقیم در آمار شکل کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرند. لذا برای تحلیل آماری اشکال به روش‌هایی نیاز است که تمامی از روش‌های سنتی آمار چند متغیره هستند. یکی از روش‌هایی که در آمار شکل زیاد مورد استفاده قرار می‌گیرد، روش پروکراسس است. این روش که براساس روش حداقل مربعات برای انطباق اشکال بنا شده است، از مقیسترین ابزارهای علمی در تحلیل آماری شکل با نقاط شاخص است. جزئیاتی از این روش در **ماردیا و همکاران (۱۹۷۹)** موجود است. توجه کنید که تحلیل پروکراسس **هادی*** (OPA) برای انطباق دو پیکربندی مورد استفاده قرار می‌گیرد. براساس تعریف انطباق پروکراسس هادی، یک رابطه بین روش‌های پروکراسس و مدل رگرسیونی خطی ساده وجود دارد. محاسبه‌ی یک فاصله غیر اقلینسی بین دو شکل X و Y با استفاده از تحلیل پروکراسس می‌تواند با مدل خطی در قالب نمادگذاری با اعداد مختلط فرمول‌بندی شود (**درابند و ماریا، ۱۹۹۸**).

از طرفی باید توجه داشت که اطلاعات شکل با توجه به تعدد منابع خطا می‌تواند به راحتی در معرض ابتلا به خطای اندازه‌گیری قرار گیرد. به عنوان مثال در عکسبرداری‌های پزشکی، منابع خطای ممکن به جز خطای تصادفی ذاتی، شامل خطاهای ناشی از دستگاه، اسکن و تنوع بین اپراتورها خواهد بود. با این حال معمولاً خطای اندازه‌گیری در تحلیل‌های سنتی آمار شکل در نظر گرفته نمی‌شود. بنا به **فولر (۱۹۸۷)** در مطالعات گذشته راجع به رگرسیون خطی معمولی نشان داده شد که نادیده گرفتن خطای اندازه‌گیری می‌تواند استنباط آماری مربوطه را خدشه‌دار کند. لذا، برآوردگری که از نادیده گرفتن خطای اندازه‌گیری بدست می‌آید، برآوردگر ناپخته* نامیده شده است. این برآوردگر اریب است و لذا تصحیح اریبی رویکردی است که به عنوان هدف در مطالعه رگرسیون با حضور خطای اندازه‌گیری مدنظر قرار می‌گیرد. بیان این نکته ضروری است که اکثر محققینی که راجع به اریبی برآوردگر ناپخته تحقیقاتی داشته‌اند مانند **گلنسر (۱۹۸۱)**، **کارول و کالو (۱۹۸۲)** و **استانسنسکی (۱۹۸۵)** توجه خود را تنها معطوف به مدل‌هایی با متغیرهای تصادفی حقیقی مقدار کرده‌اند. با این حال، بدلیل ماهیت متغیرهای تصادفی مورد مطالعه در آمار شکل آنها می‌توانند مختلط نیز باشند. لذا، بررسی تاثیر خطای اندازه‌گیری در آمار شکل که با اعداد مختلط توصیف می‌شوند (داده‌های دوبعدی شکل) و همچنین ارزیابی روش تصحیح اریبی کالیبدن رگرسیون در این حوزه مدنظر این مقاله قرار گرفته است. تقریب کالیبدن رگرسیون* یکی از روش‌های تصحیح اریبی برای مدل رگرسیونی تحت تاثیر خطای اندازه‌گیری است که برای تصحیح اریبی از الگوریتم کالیبدن استفاده می‌کند. این الگوریتم به عنوان یک دیدگاه کلی توسط **کارول و استانسنسکی (۱۹۹۰)** پیشنهاد شد.

ادامه مقاله حاضر به صورت زیر تدوین شده است. در بخش ۲ مدل خطای اندازه‌گیری برای داده‌های شکل معرفی و اریبی برآوردگر ناپخته بررسی می‌شود. در بخش ۳ روش کالیبدن رگرسیون برای برآورد پارامترهای مدل رگرسیونی مختلط در حضور خطای اندازه‌گیری ارائه می‌گردد. ارزیابی روش کالیبدن رگرسیون در قالب مطالعات شبیه‌سازی در بخش ۴ ارائه می‌شود.

۲ مدل خطای اندازه‌گیری برای داده‌های شکل دو بعدی

برای یک پیکربندی دوبعدی، می‌توان مکان نقاط شاخص را با یک عدد مختلط نشان داد. فرض کنید X و Y دو پیکربندی مورد مطالعه، هر کدام شامل L ($L \geq 3$) نقطه‌ی شاخص باشد. واضح است که با نمایش عدد مختلط، X و Y عناصری L بعدی در فضای

Ordinary Procrustes Analysis*

Native*

Regression calibration*

مختلط \mathbb{C}^L هستند. بنابراین می‌توان از توزیع‌های مختلط برای مدل‌بندی پیکربندی‌های دو بعدی استفاده کرد. بنا به گرویدن (۱۹۶۳) یکی از مهم‌ترین توزیع‌های آماری در این حالت توزیع نرمال مختلط است. خانواده متغیرهای تصادفی نرمال مختلط از متغیرهای تصادفی مختلطی تشکیل شده است که بخش‌های حقیقی و مجازی آنها توأمأ نرمال هستند. فرض کنید $U = (u_1, \dots, u_L)^T$ و $V = (v_1, \dots, v_L)^T$ بردارهای تصادفی در \mathbb{R}^L هستند طوری که $(U, V)^T = (u_1, \dots, u_L, v_1, \dots, v_L)^T$ یک بردار تصادفی نرمال $2L$ بعدی است. آنگاه بردار تصادفی مختلط $X = U + \epsilon V$ از توزیع نرمال مختلط پیروی می‌کند. معمولاً کلمه نرمال مختلط با تمام اختصاصی CN نوشته شده و پیروی X از توزیع CN برای حالتی که بخش‌های حقیقی و مجازی متغیر مختلط X مستقل از هم هستند به صورت

$$X \sim CN(\mu, \gamma\sigma^2)$$

نمایش داده می‌شود که در آن μ میانگین متغیر تصادفی مختلط X و $\gamma\sigma^2$ واریانس این متغیر است. توجه شود که در اینجا واریانس هر کدام از بخش‌های متغیر تصادفی مختلط X برابر σ^2 در نظر گرفته شده است. برای انطباق X بر روی Y از طریق OPA، مدل خطی

$$Y = \beta_0 \mathbf{1}_L + \beta_1 X + \epsilon \quad (1.2)$$

مد نظر قرار می‌گیرد که در آن β_0 پارامتر انتقال، β_1 پارامتر مقیاس و دوران، $\mathbf{1}_L$ برداری $1 \times L$ از یک‌ها و ϵ خطای تصادفی با میانگین صفر است. بر اساس مدل ارائه شده در (۱-۲)، انطباق X بر روی Y می‌تواند به عنوان یک مسئله حداقل مربعات لرمول‌بندی شود (دراپین و ماریا، ۱۹۹۸). توجه کنید که X و Y هر دو به عنوان داده‌های مشاهده شده در نظر گرفته می‌شوند، اما مدل (۱-۲) فقط عبارت خطای تصادفی ϵ برای Y را شامل می‌شود و خطای اندازه‌گیری ممکن در X را نادیده می‌گیرد. در حضور خطای اندازه‌گیری برای پیکربندی X ، مسئله انطباق دو پیکربندی می‌تواند به صورت مدل خطی مختلط با خطای اندازه‌گیری به ازای $L, \dots, 1, \dots, L$ به صورت

$$\begin{cases} Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_i + \epsilon_i \\ W_i = X_i + U_i \end{cases} \quad (2.2)$$

نوشته شود که در آن $X = (X_1, \dots, X_L)^T$ و $Y = (Y_1, \dots, Y_L)^T$ متعلق به فضای مختلط \mathbb{C}^L هستند. توجه کنید که $W = (W_1, \dots, W_L)^T \in \mathbb{C}^L$ مشاهده آلوده به خطای X ، $U = (U_1, \dots, U_L)^T \in \mathbb{C}^L$ خطای اندازه‌گیری و $\epsilon = (\epsilon_1, \dots, \epsilon_L)^T \in \mathbb{C}^L$ عبارت خطای تصادفی برای Y است. فرض می‌شود متغیرهای X ، U و ϵ از یکدیگر مستقل‌اند و به ازای $L, \dots, 1, \dots, L$ ، $\epsilon_i \sim CN(0, \gamma\sigma_i^2)$ و $U_i \sim CN(0, \sigma_i^2)$. همچنین برای سادگی فرض می‌شود $Re(U_i)$ و $Im(U_i)$ ناهمبسته و U_i ‌ها مستقل‌اند. علاوه بر این، $\Theta = (\beta, \sigma_i^2)^T$ پارامترهای نامعلوم مدل هستند که در آن $\beta = (\beta_0, \beta_1)^T$.

۱.۲ برآوردگر ناپخته

در این زیربخش، خواص برآوردگر ناپخته β حاصل از نادیده گرفتن خطای اندازه‌گیری تحت مدل (۲-۲) مطالعه می‌شود. از انطباق X روی Y یا روش OPA، برآوردگر β به صورت $\hat{\beta} = (\hat{\beta}_0, \hat{\beta}_1)^T = (X_D^* X_D)^{-1} X_D^* Y$ بدست می‌آید که در آن $X_D = \begin{bmatrix} \mathbf{1}_L & X \end{bmatrix}$ ماتریس طرح مختلط $2 \times L$ و X_D^* ترانپوز مزدوج مختلط X_D است. در اکثر موارد پیکربندی واقعی X مشاهده نمی‌شود و به جای

آن پیکربندی W مشاهده می‌شود. به زبانی دقیق‌تر می‌توان نوشت $W = X + U$. حال تحت مدل (۲.۲) برآوردگر ناپخته β برای پیکربندی‌های مشاهده شده به صورت

$$\hat{\beta}_{naive} = (\hat{\beta}_{0,W}, \hat{\beta}_{1,W})^T = (W_D^* W_D)^{-1} W_D^* Y \quad (3.2)$$

است که در آن W_D ماتریس طرح برای پیکربندی مشاهده شده است.

برای مطالعه‌ی اثرات خطای اندازه‌گیری در روش OPA، فرض می‌شود نقاط شاخصی از توزیع نرمال مختلط برای X به ازای $i = 1, \dots, L$ وجود دارد طوری که

$$X_i \sim CN(\mu_x, \sigma_x^2).$$

مهم‌ترین فرض می‌شود متغیرهای تصادفی مختلط نرمال (X, U, W) دو به دو مستقل هستند. با توجه به این اطلاعات، لم ۱.۲ که از **دو همکاران (۲۰۱۴)** اقتباس شده، ارائه می‌شود.

لم ۱.۲. تحت فرض‌های نرمال مختلط برای X_i, U_i و ϵ_i به ازای $i = 1, \dots, L$ اگر $\mu = (\mu_1, \dots, \mu_L)^T = \mu \mathbf{1}_L$ آنگاه

$$E(\hat{\beta}_{1,naive}) = \beta_0 + \left(1 - \frac{\sigma_x^2}{\sigma_x^2 + \sigma_u^2}\right) \mu \beta_1 = \beta_0 + (1 - \lambda) \mu \beta_1,$$

$$E(\hat{\beta}_{0,naive}) = \frac{\sigma_u^2}{\sigma_x^2 + \sigma_u^2} \beta_1 = \lambda \beta_1$$

به کمیت $\frac{\sigma_x^2}{\sigma_x^2 + \sigma_u^2}$ نرخ قابلیت اعتماد^۷ می‌گویند و با λ نشان می‌دهند. اگر نرخ قابلیت اعتماد بزرگ (زودیک یک) باشد خطای اندازه‌گیری کوچک و اریبی برآوردگر ناپخته در قدر مطلق کوچک است. همچنین اگر μ به ازای تمام مولفه‌ها برابر صفر باشد، آنگاه $E(\hat{\beta}_{1,naive}) = \beta_0$ که نشان دهنده تارایی $\hat{\beta}_{1,naive}$ تحت فرض صفر بودن میانگین X است. چون $\lambda \in [0, 1]$ ، تساوی دوم در لم (۱.۲) یک اثر کاهش از خطای اندازه‌گیری را روی برآوردگر β_1 نشان می‌دهد. در انطباق دو پیکربندی، این اثر کاهش به معنی کم برآورد کردن پارامتر مقیاس است.

۲.۲ روش کالیبدن رگرسیون برای داده‌های شکل دو بعدی

کالیبدن رگرسیون یک روش تقریبی است که می‌تواند برای تصحیح اریبی خطای اندازه‌گیری مورد استفاده قرار گیرد. این روش ساده و کارا برای هر مدل رگرسیونی به اندازه کافی تقریب دقیقی را فراهم می‌کند (**کارول و همکاران، ۲۰۰۶**). در ادامه نحوه اعمال این روش برای مدل رگرسیونی مختلط تشریح می‌شود.

فرض کنید هدف مطالعه این است که پیکربندی X از طریق مدل رگرسیونی مختلط

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X + \epsilon$$

روی پیکربندی Y متطبق شود که در آن β_0 و β_1 پارامترهای مدل هستند. در اکثر موارد علمی بنا به دلایلی پیکربندی درست X مشاهده نمی‌شود ولی به جای آن پیکربندی W مشاهده می‌شود به قسمی که $W = X + U$. مدل رگرسیونی براساس پیکربندی‌های مشاهده شده $(Y, W)^T$ به مدل رگرسیونی ناپخته معروف است و ارتباط بین متغیرها معمولاً به صورت

$$Y = \beta_0 + \beta_1 W + \epsilon$$

نمایش داده می‌شود که برآوردهای حاصل از آن به برآوردهای آریب منجر خواهد شد. در اینصورت برای تصحیح آریبی می‌توان الگوریتم کالیبدن رگرسیون را به صورت زیر بکار برد:

الف) رگرسیون مختلط پیکربندی X روی پیکربندی W انجام گیرد.

ب) پیکربندی X برآورد شده از مدل رگرسیونی مختلط به جای پیکربندی X مشاهده شده جایگزینی شود و تحلیل استاندارد برای دستیابی به برآورد پارامترها صورت پذیرد.

ج) نتایج خطای استاندارد به منظور دستیابی به برآورد پیکربندی در مرحله الف تصحیح شود.

حال با فرض اینکه واریانس خطای اندازه‌گیری (σ_w^2) معلوم است، تابع کالیبدن یا بهترین تقریب خطی پیکربندی X به شرط پیکربندی W به صورت

$$E(X|W) \approx \mu_w + \frac{\sigma_w^2}{\sigma_x^2 + \sigma_w^2} (W - \mu_w)$$

بدست می‌آید که در آن

$$\mu_w = \frac{\sum_{i=1}^L W_i}{L},$$

$$\sigma_w^2 = \sigma_w^2 - \sigma_w^2.$$

روش کالیبدن رگرسیون در آمارشکل یا توجه به مدل‌بندی مختلط داده‌های شکل دویستی قابل اجرا است. نمونهی عملکرد این روش برای مدل رگرسیونی مختلط در مطالعه شبیه‌سازی در بخش ۳ مورد مطالعه قرار خواهد گرفت.

۳ مطالعه شبیه سازی

هدف از این شبیه‌سازی مقایسه‌ی دو روش کالیبدن رگرسیون و OPA ناهفته برای برآورد پارامترهای مدل (۲.۲) است. بدین منظور برای تولید پیکربندی صحیح (X) ، ابتدا μ_x از توزیع نرمال مختلط تولید می‌شود. به طور دقیق‌تر، قسمت‌های حقیقی و مجازی μ_x به ازای $i = 1, \dots, L$ از توزیع نرمال با میانگین صفر و واریانس λ تولید و سپس $Re(X)$ و $Im(X)$ به طور مستقل از $N(0, \frac{\sigma_x^2}{2})$ و $N(Im(\mu_x), \frac{\sigma_x^2}{2})$ و همچنین $Re(\epsilon_i)$ و $Im(\epsilon_i)$ به طور مستقل از $N(0, \frac{\sigma_\epsilon^2}{2})$ و $Re(U_i)$ و $Im(U_i)$ به صورت مستقل از $N(0, \frac{\sigma_u^2}{2})$ و در آخر، پیکربندی‌های W و Y براساس تساوی‌های $W = X + U$ و $Y = \beta_0 + \beta_1 X + \epsilon$ بدست می‌آیند. مقادیر واقعی پارامتر به صورت $\beta = (\beta_{0r} + \beta_{0i}i, \beta_{1r} + \beta_{1i}i)^T = (1 + 2i, 2 + i)^T$ و $\sigma_x^2 = 2$ در نظر گرفته شد. داده‌ها به ازای λ های مختلف با تعداد نقاط شاخص $L = 30$ به ازای $M = 1000$ بار شبیه‌سازی شده و نتایج حاصل از برآورد پارامترها به روش‌های متفاوت در جدول ۱ آمده است که در آن نمادهای Naive و RC به ترتیب نماینده روش‌های ناهفته و کالیبدن رگرسیون هستند. همانطور که ملاحظه می‌شود وقتی که λ به کوچکی ۰/۵ است، نتایج در جدول ۱ آریبی معنی‌خاری را در برآورد ناهفته پارامترها نشان می‌دهند. با افزایش λ ، خطای اندازه‌گیری کاهش و آریبی کمتر می‌گردد. نکته حائز اهمیت این است که روش RC آریبی حاصل در برآوردگر ناهفته را تا حدود زیادی برطرف کرده و برای بهبود دقت برآوردگر ناهفته موثر واقع شده است.

جدول ۱: میانگین برآوردهای ناپهت (Naive) و کالیبدن رگرسیون (RC) در حالت میانگین‌های شکل نابرابر با $Z = 30$ نقطه خاص انتخاب شده از توزیع نرمال مختلط برای پارامترهای مدل با مقادیر واقعی پارامتر $\beta_0^T = (1, \beta_{01} = 2)^T$ و $\beta_1 = (\beta_{10} = 1, \beta_{11} = 2)^T$ به ازای مقادیر متفاوت نرخ قابلیت اعتماد (λ)

پارامتر	نرخ قابلیت اعتماد			روش برآورده
	$\lambda = 0.95$	$\lambda = 0.8$	$\lambda = 0.5$	
β_0	1.013 (0.338)	1.051 (0.572)	1.082 (0.811)	Naive
	1.000 (0.350)	1.007 (0.666)	1.000 (1.368)	RC
	1.997 (0.305)	2.022 (0.561)	2.060 (0.770)	Naive
β_1	1.992 (0.315)	2.002 (0.656)	1.986 (1.303)	RC
	1.901 (0.075)	1.602 (0.121)	1.006 (0.145)	Naive
	2.001 (0.079)	2.002 (0.151)	2.012 (0.291)	RC
β_{10}	0.952 (0.070)	0.797 (0.121)	0.398 (0.151)	Naive
	1.003 (0.073)	0.996 (0.151)	0.997 (0.303)	RC
	6.087 (1.195)	2.0385 (2.877)	3.6546 (8.207)	Naive
σ_2^2	6.087 (1.195)	2.0385 (2.877)	3.6546 (8.207)	RC

بحث و نتیجه‌گیری

انطباق پروگرامتس دو پیکربندی برای داده‌های شکل دو بعدی می‌تواند به چشم یک مدل رگرسیون خطی مختلط نگاه شود که در آن برآورد پارامترهای مقیاس، دوران و انتقال با برآورد ضرایب مدل رگرسیونی معادل است. در این مقاله خطای اندازه‌گیری براساس همین دیدگاه برای انطباق پروگرامتس مدل‌بندی شده است. در صورت وجود خطای اندازه‌گیری، برآوردگر ناپهت برای پارامترهای مقیاس، دوران و انتقال اریب است. روش کالیبدن رگرسیون که اویسی برآوردگر ناپهت را کاهش می‌دهد، برای بهبود دقت این برآوردگر بکار گرفته شد. در مطالعه شبیه‌سازی نشان داده شد که روش تصحیح اویسی مورد استفاده عملکرد مناسب‌تری در مقایسه با روش مرسوم ناپهت دارد.

مراجع

- Carroll, R. J., Ruppert, D., Stefanski, L. A., and Crainiceanu, C. M. (2006), *Measurement Error in Nonlinear Models*, Chapman and Hall, Boca Raton.

- Carroll, R. J., and Stefanski, L. A. (1990), Approximate Quasilikelihood Estimation in Models with Surrogate Predictors, *Journal of the American Statistical Association*, **85**, 652–663.
- Carroll, R. J., and Callo, P. P. (1982), Some Aspects of Robustness in the Functional Errors-in-Variables Regression Model. *Communications in Statistics-Theory and Methods*, **11**, 2573–2585.
- Dryden, I. L. and Mardia, K. V. (1998), *Statistical Shape Analysis*. John Wiley and Sons, Chichester.
- Du, J., Dryden, I. L., and Huang, X. (2014), Size and Shape Analysis of Error-Prone Shape Data, *Journal of the American Statistical Association*, **110**, 368–379.
- Fuller, W. A. (1987), *Measurement Error Models*, John Wiley and Sons, New York.
- Gleason, L. J. (1981), Estimation in a Multivariate “Errors in Variables” Regression Model: Large Sample Results, *The Annals of Statistics*, **9**, 24–44.
- Goodman, N. R. (1963), Statistical Analysis Based on a Certain Multivariate Complex Gaussian Distribution (an Introduction), *The Annals of Mathematical Statistics*, **34**, 152–177.
- Kendall, D. G. (1984), Shape Manifolds, Procrustean Metrics and Complex Projective Spaces. *Bulletin of the London Mathematical Society*, **16**, 81–121.
- Mardia, K. V., Kent, J. T., and Bibby, J. M. (1979), *Multivariate Analysis*. Academic Press, London.
- Stefanski, L. A. (1985), The Effects of Measurement Error on Parameter Estimation, *Biometrika*, **72**, 583–592.